

Ways To Effectively Use Chinese Experience In Developing Tourism In Uzbekistan

Miraxmedova Kamola Fozil Qizi

Tashkent State Agrarian University
Tourism and Hospitality Master's Student
E-mail: ismoilova.zhaoxi07@gmail.com

Abstract

In the 21st century, tourism is an important part of the world economy, creating sustainable growth, cross-cultural contacts and new jobs, thus benefiting society. China, acting with strategic initiatives since the 1980s, has created a “tourism miracle” in world tourism, that is, it has been able to make major changes in this area. Uzbekistan, having identified tourism as one of the main areas of economic growth, has also been carrying out large-scale reforms in recent years, but much work still needs to be done in this area, which means that Uzbek tourism can still reach even higher heights. This article proposes ways to make the tourism sector more effective by processing and combining the most useful aspects of China's experience in the specific economic, cultural and geographical conditions of Uzbekistan.

Keywords: Smart tourism, Chinese national brands, tourist flow, platforms.

Annotatsiya

XXI asrda turizm dunyo iqtisodiyotining muhim bir qismi bo'lib, barqaror o'sish, madaniyatlararo aloqalar va yangi ish o'rinlari yaratadi, shunday qilib u jamiyatga foyda keltiradi. Xitoy 1980-yillardan beri strategik tashabbuslar bilan harakat qilib, dunyo turizmida “turizm mo'jizasi”ni yaratdi, ya'ni bu sohada katta o'zgarishlar qila oldi. O'zbekiston ham turizmni asosiy iqtisodiy o'sish yo'nalishlaridan biri deb belgilab, oxirgi yillarda keng ko'lamli islohotlar olib bormoqda, biroq bu yo'nalishda hali ko'p ish amalga oshirish zarur, demak O'zbekiston turizmi hali yanada yuksakroq cho'qqilarga erisha oladi. Ushbu maqolada, O'zbekistonning o'ziga xos iqtisodiy, madaniy va geografik sharoitida Xitoy tajribasining eng foydali jihatlarini qayta ishlash va birlashtirish orqali turizm sektorini yanada samarali qilish yo'llari taklif qilinadi.

Kalit so'zlar: Smart turizm, Xitoy milliy brendlari, turistik oqim, platformalar.

Kirish

Bugungi kunda turizm dunyoda tovar va xizmatlar eksportida to'rtinchi o'rinda, daromad bo'yicha uchinchi o'rinda turipdi. Turizm dunyo IIPning 10% ni tashkil etadi. Shuning uchun dunyodagi barcha davlatlar turizmdan daromad topishga harakat qilmoqda, natijada raqobat borgan sari kuchayib bormoqda.

Bunda O'zbekistonda turizmni rivojlantirishda Xitoy tajribasidan o'rganish, amalda muvaffaqiyatli foydalanish va samaradorlikni oshirish yo'llari juda muhim va samarali hisoblanadi. Birinchi o'rinda, Xitoy tajribasidan o'rganish orqali, biz O'zbekiston sharoitiga mos tusha oladigan va turizmni rivojlanishga yetaklaydigan yangi g'oyalarni ko'rishimiz mumkin. Ikkinchidan, Xitoy tajribasidan amalda muvaffaqiyatli foydalanish, xizmat sifatini, ya'ni servisning yanada mukammalshishiga va yanada ko'proq turistlarni jalb qilishga yordam beradi. Uchinchidan, Xitoy tajribasidan samaradorlikni oshirish orqali, turizm uchun yangi yo'l va yangi investitsiyalarni ko'paytiradi. Shunday qilib, Xitoy tajribasidan o'rganib, va undan amalda foydalanish, O'zbekiston turizm rivojini va samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

Asosiy qism Jahon iqtisodiyoti shuni ko'rsatadiki, strategik rejalashtirish turizm sohasini rivojlantirishda muhim boshqaruv instrumenti bo'ladi. U doimiy davlat siyosatini qo'llab-quvvatlaydi, ustuvor yo'nalishlarni aniqlaydi va uzoq muddatli investitsiyalarni jalb qilish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. Ayniqsa, Xitoy tajribasida strategik rejalashtirish turizmni

kompleks rivojlantirishda asosiy omil sifatida qaraladi. Infratuzilmani yangilash turizm rivojining muhim qismi. Bu jarayonda temir yo'l, avtomobil yo'llari, aeroportlar tarmog'i yangilanadi, kengayadi va zamonga mos ravishda ta'mirlanadi. Mehmonxonalar, dam olish maskanlari, ko'ngilochar obyektlar ham rivojlanadi. Yaxshi infratuzilma turistlar oqimini sezilarli darajada oshiradi, xizmat sifatini yaxshilaydi. Zamonaviy sharoitda "Smart Tourism" konsepsiyasi turizm sohasini yangi bosqichga olib chiqadi. Xitoy amaliyotida Ctrip va Fliggy raqamli platformalari, Alipay va WeChat Pay elektron to'lov tizimlari turizm xizmatlarini birlashtiradi va uni rivojlantirishga katta hissa qo'shadi. Bu turistlar uchun qulaylik yaratadi.

1-rasm. WeChat Pay va AliPay foydalanuvchilar soni

1-rasmdan ko'rishimiz mumkinki, 2025-yil 1-choragi holatiga ko'ra butun dunyo bo'yicha WeChat Pay (WEIXIN) foydalanuvchilar soni 1.47 mlrd., Alipay (ZHIFUBAO) foydalanuvchilar soni 1.04 mlrd. ni tashkil etadi. Shundan ko'rinib turibdiki raqamlashtirilgan texnologiyalar rivoji nafaqat turizm balki butun iqtisodiyot o'sishi uchun katta bir qadam hisoblanadi.

Madaniy merosni turistik mahsulotga aylantirish ham turizmni rivojlantirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. YUNESCO ro'yxatidagi obyektlarni faol targ'ib qilish kerak, keng jamoatchilikka tanishtirish zarur va shu bilan birga turistik jozibadorligini oshirish ham muhim. Madaniy-tarixiy festivallarni rivojlantirish foydali. Madaniy-tarixiy festivallarni kengaytirish turistlar oqimini ko'paytiradi.

Hozirgi kunda O'zbekistonda 7 ta YUNESCO Butunjahon merosi obyekti mavjud.

1-jadval. O'zbekistondagi YUNESCO Butunjahon merosi obyektlari

No	Obyekt nomi	Joylashuvi	Turi	Kiritilgan yil	Qisqacha tavsif
1	Ichan Kala	Xiva	Madaniy	1990	Devor bilan o'ralgan qadimiy shahar
2	Buxoro tarixiy markazi	Buxoro	Madaniy	1993	2000 yillik tarixga ega, ko'plab obidalar
3	Shahrisabz tarixiy markazi	Shahrisabz	Madaniy	2000	Amir Temur tug'ilgan shahar

4	Samarqand – madaniyatlar chorrahasi	Samarqand	Madaniy	2001	Ipak yo'li markazi, mashhur majmualar
5	G'arbiy Tyanshan tog'lari	Toshkent viloyati	Tabiiy	2016	Noyob flora va fauna
6	Zarafshon–Qoraqum yo'lagi	Samarqand, Buxoro	Madaniy	2023	Ipak yo'lining muhim qismi
7	Turon sovuq qish cho'llari	Qoraqalpog'iston	Tabiiy	2023	Noyob cho'l ekotizimi

Manba: UNESCO – World Heritage List

Milliy va xalqaro marketing kampaniyalari turizm brendini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Xitoyda "Beautiful China" konsepsiyasi mamlakatning turistik salohiyatini global miqyosda targ'ib qiladi. O'zbekiston ham shunga o'xshash yondashuvni qo'llansa, turizm sohasining xalqaro raqobatbardoshligi oshadi. Mazkur yondashuv amaliyotda samaradorlikni oshiradi.

Albatta O'zbekistonda yaqin yillardan buyon turizmga alohida urg'u berib kelinmoqda va biz buni "O'zbekiston Respublikasini 2019-2025 yillarda rivojlantirish strategiyasi" hamda "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot Strategiyasi"da ko'rishimiz mumkin. "O'zbekistonda 2019-2025 yillarda turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasi", turizmni boshqarish bo'yicha strategik yo'nalishlarni belgilaydi. 2018-yilgi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy fuqarolar va fuqaroligi bo'lmagan shaxslar uchun viza tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" qaror, viza rejimini sezilarli darajada yengillashtiradi. Infratuzilma va investitsiyalar: Davlat "O'zbekiston Havо Yo'llari"ga yangi samolyotlar bermoqdi, xalqaro aeroportlar esa zamonaviylashtirilmoqda. Toshkentdan Buxoro va Xivaga tezyurar poyezdlar ishga tushdi. Mehmonxona qurish uchun imtiyozli kreditlar va soliq imtiyozlari joriy qilindi. Raqamlashtirishda "E-Visa" tizimi, "Uzbekistan Travel" rasmiy portal ishga tushdi, shuningdek, "Uzcard" va "HUMO" tizimlari turizmga keng qo'shilmoqda. Kadrlar tayyorlash uchun, "O'zbekiston-Turizm" universiteti tashkil etildi, shuningdek, bir qator oliy o'quv yurtlarida yo'nalishlar ochildi. Bular hammasi O'zbekistonning turizmni rivojlantirishi, yuksalishi uchun olg'a bosilayotgan qadamlardir.

O'zbekiston uchun Xitoy tajribasidan samarali foydalangan holda, O'zbekiston "Smart Tourism" platformasi yaratilishi, ya'ni "O'zbekiston Travel" portalini to'liq xizmat ko'rsatadigan platformaga aylantiradi. Shundan so'ng Uzbekistan Smart Tourism platformasi transport, mehmonxona, yo'nalish, mahalliy mehmonxonalar va kafelar uchun onlayn bron qilishniva bularning barchasini real vaqtda ma'lumotlarni birlashtiradi. Bu o'z vaqtida turistlarga ancha qulayliklar yaratadi. Misol uchun diqqatga sazovor joylardagi navbatni, endi onlayn holda xarid qilish imkonini beradi. Xitoyning WeChat yoki Alipay modelidan ilhomlanib, turizm xizmatlari uchun yagona to'lov tizimini, masalan "Uzbekistan Tourism Pay", yaratish mumkin. Shunda chet ellik sayyohlar o'z davlat kartalari orqali ham to'lovni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Madaniy kontent va tarix haqida qiziqarli hikoyalar yaratish va uni animatsion video holatida internetga joylash orqali yanada ko'proq turistlarni tarixiy va madaniy merosga boy o'kamizga tashriflar sonini oshirishimiz mumkin. Xitoyning "Go'zal Xitoy" kampaniyasi o'rniga "O'zbekiston: Ipak yo'li afsonasi" yoki "Abadiy tarix, samimiy mehmondo'stlik" kabi kuchli milliy brendni yaratish orqali bunga erishish mumkin. "O'zbekiston: Ipak yo'li afsonasi" brendi yaratiladigan bo'lsa, har bir Ipak yo'li shahrining o'ziga xos hikoyasini yaratish orqali diqqatga sazovor joylarni yana tiriklantirishimiz mumkin. "O'zbekiston: Ipak yo'li afsonasi" brendi hikoyalarni tarqatish uchun vlog, TikTok, Xitoyning Weibo kabi raqamli platformalardan,

hamda o'zimizda ko'p foydalaniladigan Instagram, youtube orqali O'zbekiston turizmini butun dunyoga targ'ib qilishimiz mumkin.

Xulosa. Xitoy tajribasi O'zbekiston uchun nusxa emas, bu tizimli yondashuv, texnologik yangiliklar, davlatning kuchli qo'llab-quvvatlashi va global marketingga amaliy misol. O'zbekiston so'nggi yillarda viza rejimini soddalashtirdi, investitsiya jalb qildi, raqamlashtirish bosqichlarini boshlab, to'g'ri yo'nalishda qadam qo'ydi. Samaradorlikni oshirish uchun, qog'ozdagi islohotlarni chuqurroq amaliyotga tatbiq etish, turizmni boshqarish uchun markaziy raqamli platforma yaratish, milliy brendni dunyo bozorida chiroyli ko'rsatish kerak. Xitoydan o'rganilgan eng muhim dars shundaki, turizm rivoji, uzoq muddatli reja va barqarorlikni talab qiladi. Turizm rivoji O'zbekistonning iqtisodiy o'sishida, turizm yo'nalishidagi barcha loyiha va dasturlarda, har bir bosqichda, asosiy poydevor bo'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

UNWTO – Tourism Highlights, 2023.

UNESCO – World Heritage List.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "2019–2025 yillarda turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasi"ga oid qarori.

O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. Turizm sohasiga oid rasmiy statistik ma'lumotlar. Toshkent, 2023.

Cooper, C., Fletcher, J., Gilbert, D., Shepherd, R. Tourism: Principles and Practice. 5th Edition. London: Pearson Education, 2008.

Zhang, Y., & Zhang, X. "Smart Tourism Development in China: Technologies and Applications". Journal of Tourism Research, 2021.